

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Dokument obsahoval **souhrné** informace o trestné **činosti** mládeže.
 B) Dokument obsahoval **souhrné** informace o trestné činnosti mládeže.
 C) Dokument obsahoval souhrnné informace o trestné **činosti** mládeže.
 D) Dokument obsahoval souhrnné informace o trestné činnosti mládeže.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *souhrnný* je odvozeno od podstatného jména *souhrn* příponou *-ný*.
- Podstatné jméno *činnost* je příbuzné s přídavným jménem *činný*, které je odvozeno od slova *čin* příponou *-ný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

- (1) Ptala se Františky Marta:
 „Máme zavřený vrata?
 Nepolezou sem strašidla?
 Venku je tma jak povidla.“
- (2) „Vrata jsou samý železo,
 tudy k nám strašidla nevlezou.
 Viděli by je kohouti,
 co sedí v jívě na proutí,
 a kdyby na ně kokrhali,
 strašidla by se hrozně bály.“
- (3) „A tak mi řekni, a honem –
 nemůžou spadnout komínem?“
 „**Tak z toho neměj vůbec strach,**
 spálily by se na tlapkách.“
 „Ale Františko, pověz mi –
 neschovaly se do slámy?“
 „Jsou holý jako žížaly,
 vosiny by je píchaly.“
- (4) „A nechce vylízt ze studny
 nějaký strašidlo záludný?“
 „V studni je zima a mokrý zdi,
 tam žádný strašidlo nehnízdí.
Neboj se, Marto, neměj strach,
 můžeme zlobit v postýlkách.“

Vysvětlivka: vosina (spisovně osina) – ostrý výrůstek na rostlinách

(I. M. Jirous, *Magor dětem*, upraveno)

1 bod

2 Ve výchozím textu promlouvají v přímé řeči pouze Františka a Marta. Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Podle Marty, která uklidňuje Františku, se záludná strašidla skrývají ve studni.
 B) Podle Františky, která uklidňuje Martu, se záludná strašidla skrývají ve studni.
 C) Podle Marty, která uklidňuje Františku, by strašidla měla strach, pokud by na ně kokrhali kohouti.
 D) Podle Františky, která uklidňuje Martu, by strašidla měla strach, pokud by na ně kokrhali kohouti.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

3 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) Jak v první části textu, tak ve třetí části textu se vyskytuje přirovnání.
 B) Ani v první části textu, ani ve třetí části textu se nevyskytuje přirovnání.
 C) Přirovnání se vyskytuje v první části textu, nikoli však ve třetí části textu.
 D) Přirovnání se vyskytuje ve třetí části textu, nikoli však v první části textu.

Zdůvodnění

Přirovnání se vyskytuje jak v první části textu (*venku je tma jak povidla*), tak ve třetí části textu (*jsou holý jako žížaly*).

4 Které z následujících tvrzení o dvou verších podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) V každém z těchto veršů se vyskytuje nespisovný tvar slova.
 B) V žádném z těchto veršů se nevyskytuje nespisovný tvar slova.
 C) Nespisovný tvar slova se vyskytuje pouze ve verši podtrženém v druhé části textu.
 D) Nespisovný tvar slova se vyskytuje pouze ve verši podtrženém ve třetí části textu.

Zdůvodnění

Slovo *samý* rozvíjí podstatné jméno rodu středního, které je v textu užito v jednotném čísle (*železo*): spisovný tvar je v tomto případě *samé* (*samé železo*). Ve verši podtrženém ve třetí části textu se žádný nespisovný tvar slova nevyskytuje.

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 5.1 Ze všech písemností se dochovaly jen kopie listin dokládajících založení našeho města.
- 5.2 Každý rytíř by svůj hrad bránil před útokem nepřátel až do posledního dechu.

Řešení

5.1

podmět:	<i>kopie</i>
přísudek:	<i>se dochovaly</i>

5.2

podmět:	<i>rytíř</i>
přísudek:	<i>by bránil</i>

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 6.1 Všichni fotbaloví fanoušci budou s napětím sledovat příští zápas. _____
- 6.2 Zkušení domácí hráči se vůbec nenechali zastrašit zahraničními soupeři. _____
- 6.3 Legendárního hokejistu útočícího na branku povzbuzovali nadšení diváci. _____
- A) V této větě jsou celkem dvě přídavná jména, pouze první z nich je tvrdé.
- B) V této větě jsou celkem dvě přídavná jména, pouze druhé z nich je tvrdé.
- C) V této větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze první z nich je tvrdé.
- D) V této větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze druhé z nich je tvrdé.
- E) V této větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze třetí z nich je tvrdé.

Zdůvodnění

6.1 – A)

Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména (*fotbaloví, příští*), pouze první z nich je tvrdé (jde o tvar přídavného jména *fotbalový*).

6.2 – C)

Ve větě jsou celkem tři přídavná jména (*zkušení, domácí, zahraničními*), pouze první z nich je tvrdé (jde o tvar přídavného jména *zkušený*).

6.3 – E)

Ve větě jsou celkem tři přídavná jména (*legendárního, útočícího, nadšení*), pouze třetí z nich je tvrdé (jde o tvar přídavného jména *nadšený*).

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení D).

max. 2 body

7 Ke každé z následujících podúloh (7.1 a 7.2) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

(*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

- 7.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem VYDRŽET a skloňuje se podle vzoru MĚSTO.
- 7.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem CHODIT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

Řešení

7.1 – např. **držadlo**

7.2 – např. **chodba**

8 Ve které z následujících možností se vyskytuje slovo zapsané s pravopisnou chybou?

- A) nalíčené rty, ve víru tance
- B) plýtvat jídlem, **vyklající** se zub
- C) líbezné úsměvy, nevítaní hosté
- D) polykat prášek, velmi dobrý výkon

Zdůvodnění

Přídavné jméno *vyklající* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje ani předponu *vy-*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 9–14

TEXT 1

(1) Až teď, ve svých dvanácti letech, se dozvídám, že mým tátou je bůh moře a že potřebuje mou pomoc. Podíval jsem se na Cheiróna. „Vy už **dávno** víte, že jsem syn mocného Poseidóna, že? Není mi jasné, proč jste mi to zatajil.“

„Nebyl jsem si jistý,“ odpověděl Cheirón, „měl jsem jen podezření, Percy.“

„Tak si to shrňme. Zeus, vládce oblohy, se hněvá. Někdo mu totiž ukradl nejmocnější zbraň ve vesmíru. Já mám jít do podsvětí, střetnout se s vládcem mrtvých, najít tu zbraň a vrátit ji **zpět** na Olymp do letního slunovratu, který bude už za deset dnů. Když se mi to povede, dokážu, že tím zlodějem nebyl můj otec.“

„Správně,“ potvrdil moje slova Cheirón.

Otočil jsem se na Grovera: „Co ty na to?“

„Mírumilovní satyrové a podsvětí, to přece nejde **dohromady**,“ řekl dost vystrašeně.

(2) „Nemusíš chodit se mnou,“ snažil jsem ho uklidnit.

ZAVÁHAL, ale pak odpověděl: „Zachránil jsi mi život, Percy! Neopustím tě.“

Ulevilo se mi. Netušil jsem, jestli satyr něco zmůže proti mrtvým, ale cítil jsem se líp, že do toho nepůjdu sám. Obrátil jsem se na Cheiróna: „A kde je ten vstup do podsvětí?“

„Občas se stěhuje. Teď je v Los Angeles.“

„Takže skočíme do letadla a pak...“

„Ne, musíš cestovat po zemi!“ přerušil mě Cheirón. „Nejsilnějším soupeřem tvého otce je Zeus. Letadlem proto letět nesmíš. Ocitl by ses v království tohoto boha a dolů by ses živý nevrátil!“ Nad námi udeřil blesk a ZABURÁCEL hrom. „Na cestě tě budou doprovázet dva společníci,“ pokračoval Cheirón, „ten druhý už brzy přijde.“

Vzduch se zachvěl a **náhle** se v místnosti zjevila Annabeth, dcera bohyně moudrosti. „Dohlídnu na to, abys to nezpackal,“ řekla.

„Trojice,“ zamyslel jsem se nahlas. „To snad půjde.“

Vysvětlivka: Satyr je bájná bytost s částečně lidskou a částečně zvířecí podobou.

(R. Riordan, *Percy Jackson*, upraveno)

TEXT 2

Slovesa typu A mají předponu *za-*, která u těchto sloves vyjadřuje, že děj trval jen krátkou dobu, např. pes delší dobu *vrtěl* ocasem × pes krátce *zavrtěl* ocasem.

Slovesa typu B mají předponu *za-*, která u těchto sloves *nevyjadřuje*, že děj trval jen krátkou dobu, ale má jiný význam, např. místnost se *zalidnila* (význam *zaplnit nějaký prostor*).

(CZVV)

max. 2 body

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
9.1 Cheirón podezřívá Percyho otce z toho, že se svému synovi dvanáct let úmyslně vyhýbal.	☐	☒
9.2 Navzdory určitým obavám se Grover nakonec rozhodl, že Percyho do podsvětí doprovodí.	☒	☐
9.3 Cheirón zakázal Percymu a jeho přátelům letět do Los Angeles letadlem, protože se obával o svůj život.	☐	☒
9.4 Na cestu do podsvětí má Percy vymezeno deset dnů, během dalších deseti dnů se musí vrátit zpátky na Olymp.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o dvou slovesech zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

- A) *Zaváhal* a *zaburácel* jsou slovesa typu A.
- B) *Zaváhal* a *zaburácel* jsou slovesa typu B.
- C) *Zaváhal* je sloveso typu A, *zaburácel* je sloveso typu B.
- D) *Zaváhal* je sloveso typu B, *zaburácel* je sloveso typu A.

Zdůvodnění

Sloveso *zaváhat* má v textu význam *krátce, chvíli váhat*, sloveso *zaburácel* má v textu význam *krátce, chvíli burácel*. V obou případech jde tedy o sloveso typu A.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o dvou vynechaných místech (•) v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Na obě tato místa patří otazník.
- B) Na žádné z těchto míst nepatří otazník.
- C) Otazník patří pouze na místo vynechané v první části textu.
- D) Otazník patří pouze na místo vynechané v druhé části textu.

Zdůvodnění

Na první vynechané místo v textu patří tečka či vykřičník (např. *Není mi jasné, proč jste mi to zatajil.*), nikoli však otazník. Percy se totiž Cheiróna na nic neptá, pouze mu sděluje, že nerozumí jeho jednání. Jde tedy o větu oznamovací, nikoli tázací.

Na druhé vynechané místo v textu patří otazník („*A kde je ten vstup do podsvětí?*“). Percy se snaží od Cheiróna zjistit nějakou skutečnost, jde tedy o větu tázací.

12 Kromě osob promlouvajících v přímé řeči jsou v TEXTU 1 označeny vlastním jménem další dvě postavy. Které postavy to jsou?

- A) vládce oblohy a bůh moře
- B) vládce mrtvých a bůh moře
- C) vládce oblohy a bohyně moudrosti
- D) vládce mrtvých a bohyně moudrosti

Zdůvodnění

Kromě osob promlouvajících v přímé řeči (Percy, Cheirón, Grover, Annabeth) jsou v textu vlastním jménem označeni vládce oblohy Zeus (*Tak si to shrňme. Zeus, vládce oblohy, se hněvá.*) a bůh moře (*Až teď, ve svých dvanácti letech, se dozvídám, že mým tátou je bůh moře a že potřebuje mou pomoc. Podíval jsem se na Cheiróna. „Vy už dávno víte, že jsem syn mocného Poseidóna, že?“*).

13 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) V každém z těchto úseků se vyskytuje sloveso užitá v rozkazovacím způsobu.
- B) V žádném z těchto úseků se nevyskytuje sloveso užitá v rozkazovacím způsobu.
- C) Sloveso užitá v rozkazovacím způsobu se vyskytuje pouze v úseku z první části textu.
- D) Sloveso užitá v rozkazovacím způsobu se vyskytuje pouze v úseku z druhé části textu.

Zdůvodnění

V úseku podtrženém v první části textu (*Tak si to shrňme.*) se vyskytuje sloveso *shrnout*, které je zde užitá ve tvaru 1. osoby čísla množného způsobu rozkazovacího.

V úseku podtrženém v druhé části textu (*Letadlem proto letět nesmíš.*) se vyskytují slovesa *letět* a *nesmět*. Sloveso *letět* je zde užitá v infinitivu, který slovesný způsob nevyjadřuje, sloveso *nesmíš* je zde užitá ve tvaru 2. osoby čísla jednotného způsobu oznamovacího.

14 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

	A	N
14.1 Pokud slovo <i>dávno</i> nahradíme slovem <i>kdysi</i> , význam textu zůstane zachován.	☐	☒
14.2 Pokud slovo <i>zpět</i> nahradíme slovem <i>dozadu</i> , význam textu zůstane zachován.	☐	☒
14.3 Pokud slovo <i>dohromady</i> nahradíme slovem <i>celkem</i> , význam textu zůstane zachován.	☐	☒
14.4 Pokud slovo <i>náhle</i> nahradíme slovem <i>znenadání</i> , význam textu zůstane zachován.	☒	☐

Zdůvodnění

- Slovo *dávno* je v textu užito ve významu *dlouho, po dlouhou dobu*; slovo *kdysi* označuje *minulou dobu, o níž se nic bližšího neví*. Pokud bychom slovo *dávno* nahradili slovem *kdysi*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*vy už kdysi víte, že jsem syn*).
- Slovo *zpět* je v textu užito ve významu *zpátky*; slovo *dozadu* má význam *na zadní místo, vzad*. Pokud bychom slovo *zpět* nahradili slovem *dozadu*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*najít tu zbraň a vrátit ji dozadu na Olymp*).
- Slovo *dohromady* je v textu užito v ustáleném slovním spojení *nejde to dohromady*, které má význam *nehodí se to k sobě, navzájem se to vylučuje*. Pokud bychom slovo *dohromady* nahradili slovem *celkem*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*mírumilovní satyrové a podsvětí, to přece nejde celkem*).
- Slovo *náhle* je v textu užito ve významu *najednou, nečekaně, znenadání*. Pokud slovo *náhle* nahradíme slovem *znenadání*, význam textu bude zachován (*náhle se v místnosti zjevila Annabeth = znenadání se v místnosti zjevila Annabeth*).

max. 2 body

15 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.

- 15.1 Před týdnem jsem spolužákovi půjčil své jediné kroužtko. Ještě mi ho nevrátil, přitom ví, že zítra mám odevzdat úkol z geometrie. Jak se říká, pro dobrotu na ****.*
- 15.2 Básnila jsem o jednom filmu, Aneta ho ale hned začala kritizovat. Až za několik minut jsme zjistily, že každá mluvíme o jiném snímku. Zkrátka já o voze, ona o ****.*

Řešení

- 15.1 – pro dobrotu na **žebrotu**
- 15.2 – já o voze, ona o **koze**

3 body

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Také poznala, jestli je na světě rád obyčejně – to pískával Zelení hájové – anebo neobyčejně – tehdy slýchávala Zpíval kos s kosicí. Jednou si malý Radovan řekl, že je na čase, aby se to mužské pískací umění také naučil.

B) Těmto jeho pokusům se tatínek usmíval a sám si pískal dál. Najednou ale uslyšel jakési začátečnické, nespělé popískávání. Zprvu si myslel, že se synkovi konečně začíná dařit.

C) Sotva to udělal, přiletěl starý kos a zahvízdal takový trylek, který nemohl znamenat nic jiného než děkuji.

D) Když tatínek neměl žádné starosti a byl pěkný den, vždycky si při práci pískal. Maminka hned věděla, že je tatínek rád na světě.

E) Vzápětí však zjistil, že to není žádné pískání, nýbrž pípání. V trávě pod lípou bylo kosí mládě, které vypadlo z hnízda. Tatínek přistavil ke stromu žebřík a Radovan opatrně vrátil kosíka do hnízda.

F) Bedlivě tatínka pozoroval a zkoušel špulit pusu stejně jako on. Jenže na rozdíl od tatínka z Radovana vycházely jen takové nanicovaté fuky. Nedařil se mu ani ten nejmenší hvizdík.

(Z. Svěrák, *Radovanovy radovánky*, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: D)

Druhá část: A)

Třetí část: F)

Čtvrtá část: B)

Pátá část: E)

Šestá část: C)

D) Když tatínek neměl žádné starosti a byl pěkný den, vždycky si při práci pískal. Maminka hned věděla, že je tatínek rád na světě. **A)** Také poznala, jestli je na světě rád obyčejně – to pískával Zelení hájové – anebo neobyčejně – tehdy slýchávala Zpíval kos s kosicí. Jednou si malý Radovan řekl, že je na čase, aby se to mužské pískací umění také naučil. **F)** Bedlivě tatínka pozoroval a zkoušel špulit pusou stejně jako on. Jenže na rozdíl od tatínka z Radovana vycházely jen takové nanicovaté fuky. Nedařil se mu ani ten nejmenší hvizdík. **B)** Těmto jeho pokusům se tatínek usmíval a sám si pískal dál. Najednou ale uslyšel jakési začátečnické, nesmělé popískávání. Zprvu si myslel, že se synkovi konečně začíná dařit. **E)** Vzápětí však zjistil, že to není žádné pískání, nýbrž pípání. V trávě pod lípou bylo kosí mládě, které vypadlo z hnízda. Tatínek přistavil ke stromu žebřík a Radovan opatrně vrátil kosíka do hnízda. **C)** Sotva to udělal, přiletěl starý kos a zahvizdal takový trylek, který nemohl znamenat nic jiného než děkuji.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

1. Dítě si hrálo s panenkami.	6. K večeri jsme měli polévku.
2. Při výtvarce jsme malovali květiny.	7. Od dětství se věnuje sportu.
3. Bratr včera dostal občanský průkaz.	8. Po škole půjdeme do parku.
4. Šetříme si peníze na vánoční dárky.	9. V pondělí nás čeká těžká písemka.
5. Můj dědeček řídí nákladák.	10. Napsali jsme rodičům dopis.

TEXT 2

Při **univerbizaci** vzniká z víceslovného pojmenování jednoslovné pojmenování, např. *kulturní dům* – *kulturák*.

(CZVV)

max. 3 body

17 V TEXTU 1 jsou celkem tři podstatná jména vzniklá univerbizací, každé z nich je v jiné větě. Napište čísla těchto tří vět.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení a zdůvodnění

2, 5, 9

V každé z uvedených vět se vyskytuje podstatné jméno vzniklé univerbizací:

- slovo *výtvarka* vzniklo z víceslovného pojmenování *výtvarná výchova*;
- slovo *nákladník* vzniklo z víceslovného pojmenování *nákladní auto*;
- slovo *písemka* vzniklo z víceslovného pojmenování *písemná práce*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Včera po vyučování jsme se já a moji spolužáci stali svědky **pomněrně** neobvyklé dopravní nehody. Naše základní škola se nachází v blízkosti rybníka. Jedna z kachen, které se zde uhnízdlily, se vydala se svými mláďaty na vycházku.

Kachní rodinka si to překvapivě namířila k rušné silnici. Protože kachny samozřejmě nikdo nenaučil, jaký význam má na semaforu červená, vběhly přímo do vozovky. Řidič nejbližšího automobilu je uviděl až na poslední **chvíli**. Prudce zabrzdil, ostatní však bohužel tak pohotově nebyli. Z nabouraných aut vyskakovali rozzlobení řidiči. Všichni nadávali, objevily se i názory, že **vinníkem** nehody je první řidič, proto by měl hradit veškeré opravy. Zachráněné ptáky ale zvýšené hlasy **nezajímali**. Než hádka utichla, všechny kachny už byly v bezpečí na protějščí mezi.

(CZVV)

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou v textu zapsána s pravopisnou chybou.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Příslovce *poměrně* je odvozeno od podstatného jména *poměr*, které je příbuzné se slovy *míra*, *měřit*.
- Podstatné jméno *chvíle* se skloňuje podle vzoru *růže* (na *růži* – *na chvíli*).
- Podstatné jméno *viník*, které je příbuzné s podstatným jménem *vina*, má kořen *vin-* a příponu *-ík*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*hlasy*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*nezajímaly*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Daman, jemuž čeští přírodovědci kdysi říkali tlustoš, není na první pohled nijak zajímavý. Tento podsaditý živočich se vzhledem i velikostí podobá běžnému králíkovi. Daman je sice **nenápadný**, jeho příbuzného ale přehlédnete jen stěží. Je to totiž zvířecí obr – slon. Ačkoli je příbuznost damanů a slonů těžko uvěřitelná, dokládá ji řada **společných znaků**. Pro slony jsou charakteristické kly, tedy dva **pořádně** velké zuby vyčnívající ven z tlamy. Také damani mají dva dlouhé horní řezáky, které jim často vykukují z tlamičky. Jak sloni, tak damani mají na končetinách nehtová kopýtká, **shodné znaky** najdeme i na kostře obou těchto býložravců.

(2) První damani obývali Zemi už před mnoha miliony let, někteří z nich tehdy dosahovali téměř velikosti dnešního koně. Od té doby se ale stále zmenšovali. Dnes damani žijí hlavně v Africe. **Obratně** skáčou po stromech, překvapivě snadno se pohybují i po hladkých skalách. Na nohou totiž mají žlázy vylučující lepkavou tekutinu, díky které jejich chodidla fungují jako jakési přísavky. Organismus damanů šetří vodou, jejich moč je proto rosolovitá. Na vzduchu spolu s trusem damanů vytváří černou hmotu, která kupodivu příjemně voní. Podle některých, ne zcela spolehlivých zdrojů se tato hmota po staletí používala jako přísada do určitých typů parfémů.

(3) Damany znali už starověcí Féničtí mořeplavci. Když při jedné ze svých plaveb po Středozezemním moři přistáli u **neznámé** pevniny, uviděli velké množství králíků. Tyto živočichy ovšem Féničané vůbec neznali, a tak se domnívali, že je to nějaký nový druh damanů. Pevninu proto nazvali I safan (Země damanů). Z tohoto názvu za nějaký čas vzniklo pojmenování Hispánie, označující Pyrenejský poloostrov.

(www.temata.rozhlas.cz, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Někteří damani žijící před mnoha miliony let na naší planetě byli větší než dnešní damani.	☒	☐
19.2 Damani a sloni patří mezi býložravce a navzdory rozdílné velikosti jsou prokazatelně příbuzní.	☒	☐
19.3 Když starověcí Féničané poprvé spatřili damany žijící na Pyrenejském poloostrově, pokládali je za králíky.	☐	☒
19.4 Existují zdroje, které uvádějí, že do některých parfémů se po staletí přidávala černá hmota obsahující trus damanů.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o slovech užitých v první části výchozího textu je pravdivé?

- A) Slovo *tlustoš* je významově podřazené jak slovu *daman*, tak slovu *živočich*.
- B) Slovo *daman* je významově nadřazené slovu *tlustoš*, nikoli však slovu *živočich*.
- C) Slovo *slon* je významově podřazené slovu *živočich*, které je významově nadřazené slovu *králík*.
- D) Slovo *živočich* je významově nadřazené slovu *slon*, které je významově nadřazené slovu *králík*.

Zdůvodnění

Slova *slon* a *králík* jsou významově souřadná, obě jsou zároveň významově podřazená slovu *živočich*.

Ostatní posuzovaná tvrzení jsou prokazatelně nepravdivá: slovo *tlustoš* je synonymem slova *daman*, mezi těmito slovy tedy není vztah významové podřazenosti či nadřazenosti.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu NENÍ pravdivé?

- A) Slovo *nápadný* má opačný význam, než má v textu slovo *nenápadný*.
- B) Slovo *nepořádně* má opačný význam, než má v textu slovo *pořádně*.
- C) Slovo *neobratně* má opačný význam, než má v textu slovo *obratně*.
- D) Slovo *známé* má opačný význam, než má v textu slovo *neznámé*.

Zdůvodnění

Slovo *pořádně* je v textu užito ve významu *velmi, značně*; slovo *nepořádně* má význam *nedbale*. Slova *pořádně* a *nepořádně* tedy nemají v příslušném slovním spojení opačný význam (*dva pořádně velké zuby* × *dva nepořádně velké zuby*).

1 bod

22 Tvrzení: Zájmenem *jim* je v první části výchozího textu zastupováno podstatné jméno *****, zájmenem *kteří* je v druhé části výchozího textu zastupováno podstatné jméno *****.

Která dvě podstatná jména je nutné doplnit na vynechaná místa (***) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení bylo pravdivé?**

(Posuzovaná zájmena jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) řezák – žláзка
- B) daman – žláзка
- C) řezák – tekutina
- D) daman – tekutina

Zdůvodnění

- Zájmeno *jim* zastupuje podstatné jméno *daman*: *Také damani mají dva dlouhé horní řezáky, které damanům často vykukují z tlamičky.*
- Zájmeno *kteří* zastupuje podstatné jméno *tekutina*: *Na nohou totiž mají žláзки vylučující lepkavou tekutinu, díky tekutině jejich chodidla fungují jako jakési přísavky.*

max. 3 body

23 Vypište ze třetí části výchozího textu tři dvouslabičná neohebná slova.

Název *I safan* neposuzujte, není správným řešením.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

ovšem, vůbec, proto

24 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Na břehu na nás čekaly dva žluté nafukovací čluny s osmi pádly.	☒	☐
24.2 Díky mě sourozenci na všechny předchozí hádky rázem zapomněli.	☐	☒
24.3 Před odchodem z pokoje si raději všechny cennosti dejte do trezoru.	☒	☐
24.4 Poddaní museli od časného rána až do noci pracovat na panských polích.	☒	☐

Zdůvodnění

Zájmeno *já* je ve větě užito ve 3. pádě (*díky komu, čemu zapomněli?*), správný tvar je tedy *mně*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(1) Když přijíždíte do španělského městečka Guadix, upoutá vás zvláštní věc: komíny trčí přímo ze země. Zdejší lidé totiž nebydlí jen v běžných domech, ale i pod zemí.

Jak je to možné? ***** Toho se využívalo už na konci 15. století. Tehdy si zde lidé vybudovali první podzemní obydlí, protože z těch nadzemních byli kvůli své víře vystěhováni. Dnes už ale jeskynní příbytky neslouží jako útočiště pro pronásledované. Jsou to moderní byty, vybavené vodovodem, elektřinou i internetem.

(2) Pokoje sice postrádají okna, zato mají dokonalou klimatizaci. V jeskynních bytech se totiž celoročně drží stálá teplota 18–20 stupňů Celsia (v zimě se přitom venkovní teploty v této oblasti blíží k 0 stupňům Celsia). Podzemní obydlí jsou tedy nejlepším úkrytem jak před spalujícím letním sluncem, tak před nepříjemným zimním chladem.

V 60. letech 20. století se řada lidí odstěhovala z jeskynních příbytků na pobřeží, dnes se ale do podzemí život vrací. Zrekonstruované byty často slouží i jako ubytovací zařízení. Turistům se tak nabízí možnost strávit noc v jeskyni, aniž se vzdají pohodlí.

(www.hedvabnastezka.cz, upraveno)

1 bod**25 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?**

- A) V celé oblasti se pod povrchem země nacházejí měkké horniny, v nichž se snadno hloubí umělé jeskyně.
- B) V celé oblasti se pod povrchem země nacházejí tvrdé horniny, v nichž se umělé jeskyně nehloubí snadno.
- C) V celé oblasti se pod povrchem země nacházejí tvrdé horniny, proto v Guadixu lze stavět pouze nadzemní domy.
- D) V celé oblasti se pod povrchem země nacházejí měkké horniny, proto v Guadixu nelze stavět žádné nadzemní domy.

Zdůvodnění

Z prvního odstavce textu vyplývá, že v Guadixu stojí jak nadzemní, tak podzemní příbytky (*Zdejší lidé totiž nebydlí jen v běžných domech, ale i pod zemí*). Druhý odstavec začíná otázkou (*Jak je to možné?*), po níž následuje vynechané místo. Logickým pokračováním textu po této otázce je zdůvodnění toho, proč lidé v Guadixu mohou bydlet i pod zemí: *V celé oblasti se pod povrchem země nacházejí měkké horniny, v nichž se snadno hloubí umělé jeskyně*. Správné řešení potvrzuje i následující pasáž textu (*Toho se využívalo už na konci 15. století*), která odkazuje na možnost snadného hloubení jeskyní ve zmíněné oblasti.

26 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
 B) Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
 C) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.
 D) V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.

Zdůvodnění

Větný celek podtržený v první části textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*jsou*) → věta jednoduchá.

Větný celek podtržený v druhé části textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*jsou*) → věta jednoduchá.

max. 2 body

27 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
27.1 Na místě, kde dnes leží městečko Guadix, existovala podzemní obydlí již koncem 15. století.	☒	☐
27.2 Jediné, co člověk vidí při příjezdu do městečka Guadix, jsou komíny vyčnívající nad povrch země.	☐	☒
27.3 V jeskynních bytech, které se nacházejí v městečku Guadix, je v zimním období přesně o 2 stupně Celsia chladněji než v létě.	☐	☒
27.4 Všechny podzemní příbytky v městečku Guadix, z nichž se v 60. letech 20. století lidé odstěhovali, byly přestavěny na ubytovny pro turisty.	☐	☒

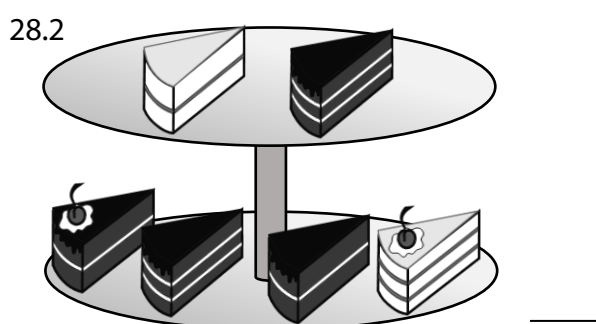
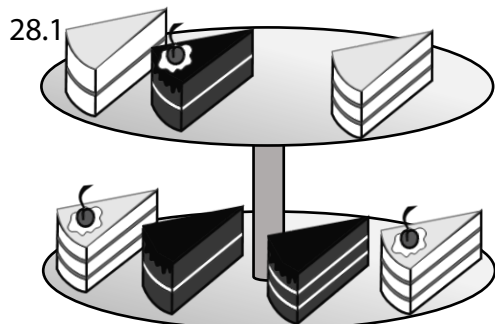
Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

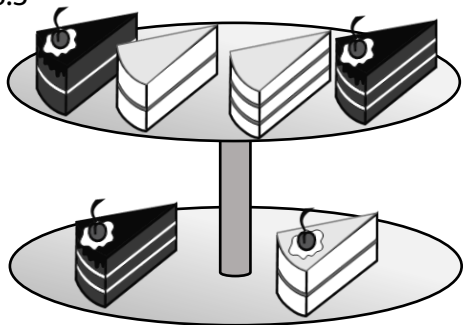
max. 4 body

28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

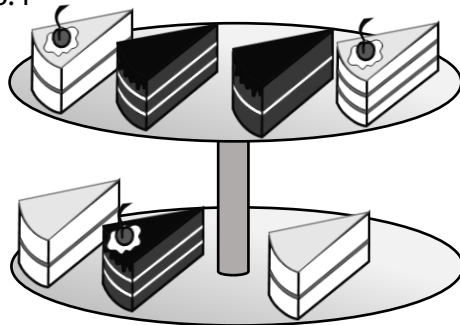
(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

28.3

28.4

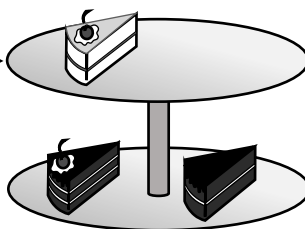

- A) V celém stojanu je sudý počet vanilkových dortů. Na horním patře stojanu je alespoň jeden dort s třešní. Třívrstvých dortů není ve stojanu víc než dortů dvouvrstvých.
- B) Na horním patře stojanu je sudý počet dortů. V celém stojanu je dvouvrstvých dortů stejně jako dortů třívrstvých. Čokoládových dortů není ve stojanu víc než dortů vanilkových.
- C) Na dolním patře stojanu je sudý počet dortů. Méně než polovina ze všech dortů ve stojanu je s třešní. Třívrstvých dortů není ve stojanu stejně jako dortů dvouvrstvých.
- D) Na horním patře stojanu je alespoň jeden dort s třešní. V celém stojanu je čokoládových dortů méně než dortů vanilkových. Dvouvrstvých dortů je ve stojanu stejně jako dortů třívrstvých.
- E) V celém stojanu je lichý počet dvouvrstvých dortů. Vanilkových dortů není ve stojanu víc než dortů čokoládových. Méně než polovina ze všech dortů ve stojanu je s třešní.
- F) V celém stojanu je lichý počet čokoládových dortů. Víc než polovina ze všech dortů ve stojanu je bez třešně. Na dolním patře stojanu je třívrstvých dortů stejně jako dortů dvouvrstvých.

Vysvětlivky:

Ve stojanu jsou tři dorty.

Na horním patře stojanu je jeden dvouvrstvý vanilkový dort s třešní.

Na dolním patře stojanu jsou dva čokoládové dorty: ten s třešní je třívrstvý, ten bez třešně je dvouvrstvý.

Řešení

28.1 – C)

28.2 – E)

28.3 – B)

28.4 – A)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu D), ani popisu F).